

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegben is. Jelíges levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

A mándoki orth. izr. hitközség az üresedésben levő metszői állásra ezennel pályázatot hirdet. Pályázhatnak oly 40 éven aluli magyar állampolgárok, kik kimondottan kellemeshangú, jó előimádkozók és három elismert orth. rabbitól képesítést nyertek. Fizetés megegyezését; utiköltséget csakis a megválasztottnak térítünk meg.

Friedmann Hermann hitk. elnök

Orth kóser משה שולך
olvasztott zsir a legolcsóbb napiáron kapható.
KATZ ÉS GÜNS
orth. baromfikereskedőknél
VASVARI PÁL-UTCA 1.

משה שולך mindenfajta nyers- és sajátpörkölésű legfinomabb **kávét, teát, szilvát** s mindennemű **peszachi cikket** a legutányosabb áron szállít bárhová bérmentve **Stark Hermann fűszer- és csemegegyereskedő, Berettyóújfalú.**
— Kívánatra hechserral szolgálók —

Parókák divatos, izléses

hullámos hajból csak
PIECHNIK ÉS MECHTL-nél
Budapest, IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Méret utáni férfi- és gyermeköltönyök, férfi- és gyermekfelöltők **משה שולך** elsörendű szövegekből és kivite'ben

Deutsch Mór és Fiainál

Budapest, Károly király körút, Központi városháza

Öltöny, vagy felöltő méret szerint 90 pengő Dus választék készruhákban is.

Orth. kóser משה שולך
árak viszonteladók részére

AMSZEL SIMON Budapest, Dob u. 31. Tel: 35-6-02.
Peszachi árjegyzéket kívánatra küldök.

A Budapesti Autonom Orthodox Izr. Hitközség felügyelete alatt termelt
husvétii orthodox kóser palacktej és tejtermékek

kaphatók és megrendelhetők összes fiókjainknál és az orthodox izr. fűszerkereskedőknél.

Központi Tejcsarnok R. T.

Apró hirdetések

Gyermekszertető, intelligens orthodox, lehetőleg németül beszélő leányt, ki a háztartásban segédkezni tud, felveszek. Berger Ernő, Vác. Alánlatokat fényképpel kérem.

Baromfi, szalámi és felvágottak legolcsóbban Güncz Vilmosnál, VI. Csengeri utca 8.

Balaton mellett, új ház, üzlethelyiséggel eladó. Esetleg kibérelhető. „Parnoszó” jelíge a kiadóba.

Önálló mindenés főzőnő ajánlkozik háztartásba, esetleg alkalmi munkára is. Kleinmann Rózsá, Király u. 24. III. 15/b.

Világtalan négygyermekes apa, aki a legnagyobb nyomorral küzd, kéri nemes-szívi hitsorsosai segítségét. Gold József, VII. Benkő utca 15.

Németül perfektil beszélő, vallásos orth. nevelőnő, vagy tanítónő (esetleg Beth Jakob iskolát végzett), megfelelő fizetéssel; azonnal felvétetik. Fonföder Testvérek, Békéscsaba.

Társulnék néhány ezer pengővel bármilyen szakmához, amely szerény megélhetést nyújt „Korrekt” jelíge a kiadóba.

Szalmakalap, úri- és strandkalapok nagyban olcsón beszerezhetők. Herbst Jakab szalmakalapgyáros, Hajdunánás.

Vas, vagy fűszerkereskedésben fiam részére, kis fizetéssel, állást keresek. Klein Adolf, Okány, (Bihar m.).

Festékszaktám kitanult festékkereskedősegédet felveszek. Böhm Jenő festékárúháza, Nyiregyháza.

Nőkialapszalónomban, mely kimondottan elsőrangú, urileányok szakszerű oktatást és kiképzést nyerhetnek. Esetleg lakást és orth. ellátást adok. Bpest, VI. Andrassy út 64. I. em. 11.

Maczesz, úgy „smüre”, mint közönséges, ahol a maczesz kizárólag kézzel készítettik (**Hand-maczesz**), Teitelbaum Naftali főrabbi felügyelete alatt, nálam beszerezhető. Sokkal olcsóbb, mint géppel előállított maczesz. „**Afilii limhadrin min hamhadrin**”, Schwartz Ábrahám pázskasitódéje, Nyirbátor.

Metsző, kiscsaládú, kisebb orth. hitközségben állást keres. Lelépést adok. Cseréről is szó lehet. „Jó hang” jelíge.

Rabbiállásra orth. hitközségbe keresek nőtlen bóchert, ki **talmid-chóchom műflog,** magyar és német hitszónoklatra képes, lehetőleg érettségét tett. Levelek „D. M. Rp.” jelígevel a lap kiadóhivatalához.

Sámesz-állásért 1000 pengőt fizetek. „Sámesz” jelíge. Válaszbélyeg.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-70

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót לייפא

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Külföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Horogkeresztesek Győrben

— Saját tudósítónktól —

Napok óta az éjszaka leple alatt Győrszigetén a zsidólakta házak falaira ismeretlen tettesek nagy horog-

kereszteket festenek, majd a belvárosi üzletek kirakatait is eléktelenítették horogkeresztekkel. A helyzet annyira elfajult, hogy kedd este i'tentisztelet alatt egy csomó suhanc kövekkel be-

zúta az orthodox zsinagóga ablakait. A rendőrség nyomoz a közben elmenekült suhancok után. Az esetet város-szerzte óriási felháborodással tárgyalják.

Résen s nyugodtan lenni

Bármilyen szomorúak a Németországba érkező zsidóvonatkozású hírek, nem lenne helyes dolog elcsüggedni és ellankadni. Közismert mondas, hogy minden lehet szuronyokon csinálni, csak nem aludni, ami prózailag azt jelenti, hogy állandóan erőszakkal nem lehet kormányozni. Minden országnak van egy-egy korszaka, amikor a rikoltó demagógia uralkodik a piacon, de amikor százezer éhes száj kenyert kér, akkor az izgatás kénytelen elhaladni. Mert az megvan írva, hogy: „nemcsak kenyeren él az ember, hanem mindabból, ami az **Örökkévaló** szájából kijön”, de nem az, hogy a nép megeléget a demagógok szájából kijövő írázásokból. Németországban is így lesz. A zsidó államhivatalnokokat ki fogják tenni, erőszakoskodni fognak a hatalom jogán, de a nép nemsokára ki fog józanodni. Hogy ez nemcsak pusztán teoretikus elmélkedés, mutatja a hitleristák hivatalos lapjának (*Deutsche Allgemeine Zeitung*) március 20-án megjelent cikke a zsidókérdésről, amely cikket a „*Neue Freie Presse*” március 21. számában közöl. A hitlerista organum kiindul abból, hogy a zsidósármazású hírneves karmestert *Bruno Waltert* egyszerűen elkergették. Ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy a német zenei életből ennek a férfinak nevét nem lehet eltávolítani. A lap tovább elmélkedik: „Nincs ok egyes, kisszámú zsidó intellektuellek „antigermanizmusát” egy szélsőséges antiszemitizmus-

sal megtorolni, amely a gyermeket a fürdővízzel együtt kiönti a kádból. (Antigermanizmus alatt természetesen a szabadságjogok hangoztatását érti.)

A hitlerizmus — ugymond — olyan erős, hogy nem szorulunk rá az elvi diffamálás eszközeire, melyek sok esetben súlyos igazságtalanságot jelentenek azokra a zsidókra, akik velünk együtt rendkívül sajnálták a Keleteurópából jövő bevándorlást. (Ez már bizonyos fokú kijózanodást jelent. Mert a reakciós felbuzdulás első pillanataiban minden zsidó kivétel nélkül galiciáner, később különbséget kezdenek tenni, igenszülött s bevándorolt zsidók között és akikre mégis tekintettel akarnak lenni, azokról kijelentik, hogy kivételek, nem tévesztendő össze a Keleteurópából bevándoroltakkal.)

De egyenesen higgadtan kell minősíteni a fejtegetés befejezését: „A németországi zsidókkal való bánásmód, amelynek természetesen külpolitikai visszahatásai vannak, szoros összefüggésben van a német külföldi kisebbségek problémájával. Biztosak vagyunk benne, hogy a birodalmi kormány nem fog olcsó ürügyet szolgáltatni az elnyomási politikára olyan külföldi államoknak, amelyekben milliószámra élnek németek.” Ez a fejtegetés nyilván céloz arra, hogy a lengyel kormány nem fogja megtorlatlanul hagyni, ha a lengyel alattvalókat bántják. Az amerikai követnek tiltakozása, amerikai zsidók bántalmazása

ellen sem lehet kellemes dolog. De ezektől a konkrét esetektől eltekintve, maga az a tény, hogy nem helyezkednek arra a pöffeszkedő álláspontra: nem kell a külfölddel törödni, bizonyos fokú javulásnak jele.

Mindez természetesen nem homályosítja el a tényt, hogy szomorú világban élünk, amikor az emberi jogokon tulteszik magukat a hatalmasok, amikor a zsidó középosztályal s a zsidó kispolgársággal minden politikai változásnál a „bűnbak”-szerepet játszatják le. Mégis l'tenbizalommal telten várni kell az idők jobbrafordulását, olyan értelemben, amint a próféta mondja: *hisomér v'haskét*, legyünk résen, gondolkodjunk azon, miképen kellene segíteni, de nyugalmunkat ne veszítsük el, mert a végén mégis csak ki fog derülni, hogy *nem lehet mindig éjszaka*...

A japáni hivatalos főrabbi

Említettük már, hogy egy Saydaha nevű úr Csehszlovákiában utazik és a japán kormány megbízásából rabbit keres ahoz a nemzetközi templomhoz, illetőleg a zsidó szakosztályához, amelyet Japánban építettek 8 vallás részére. Mint egy szlovenszkoí lapban olvassuk, a választás a pozsonyi jesiva egyik növendékére Goldblatt Józsefre esett, aki nemsokára el is foglalja állását. Az állás anyagilag igen jól van dotálva, a mi pénzünk szerint kb. 4000 pengő a havi fizetés.

Dunaszerdahely . . .

— Saját tudósítónktól —

A pozsonyi országos iroda központi bizottsága részéről végre komoly lépés történt a szerdahelyi állandó krízis leküzdésére. Az iroda jóváhagyta a minisztérium által a hitközség legújabb alapszabályait és érintkezésbe lépett a 17 hónap óta működő kormánybiztossal az előljárásági és képviselőtestületi választások megejtése céljából. A központi irodának nyilván az volt a szándéka, hogy

módot nyújtson a hitközségnek, autonómiájának visszaszerzésére

és egyúttal a végtelen viszálykodás megszüntetésére, ami természetesen csak egy egyezség útján választandó előljáráság által képzelhető el. Ennek keresztülvitele céljából a napokban kiszállt Dunaszerdahelyen a Központi

Iroda elnöksége és hosszas tárgyalásokat folytatott mindkét párt exponenseivel, melynek eredménye egyelőre annyi, hogy a pártok megegyeztek a választási bizottság tagjainak összeállításában, mely mindkét párt kebeléből csoportosul. A bizottság már megalakult és a választás megejtését április 5-ére állapította meg. A hitközség tagjai remélik, hogy a hitközség élére olyan ember jut, aki tárgyilagosságánál fogva pártpolitikai tekintetben elfogulatlan, meg van benne a tehetség az ellentéteket mindkét párt megalapozására kiküszöbölni s aki a hitközség pénzügyi érdekeit pártpolitikai kérdések fölé tudja helyezni. Hír szerint a Központi Iroda elnöksége a választások előtt ismét ki fog szállni, hogy szükség esetén az egységes lista érdekében akcióba léphessen.

A Freudiger-Schreiber családok emlékünnepe

A budapesti orthodoxia színe-java jelenlétében folyt le Schreiber Sára, a drohobitsi híres R. Jiczchok Léb Budapesten élt özvegyének sírkövé-állítása.

Elsőnek Schreiber Akiba pozsonyi főrabbi tartott beszédet: Minden nemes, nagy zsidó intézménynek — úgymond — fejlesztője és támogatója volt. Nem kőbe vésett aranybetűkben csillog az ő neve, hanem be van az vése összes ismerősei lelkébe. Most megvalósul rajta a folyó

hetiszakasz szava: „Korósi b'sém B'calél“, l'ten szava elszóltotta s l'ten oltalmában a fény hónapban (b'czél k'él) imádkozik övéért.

Sussmann Viktor pesti rabbi a hetiszakasz „éleh f'küde hamikon“ szavaival a Nagyszony otthonát, mint szentélyt aposztrofálta, ahol kiváló utódok nevelődtek s jótékonyág gyakoroltatott. A szentély (miskon) fája kidőlt (p'küde, nifkod), de gyümölcsei megmaradtak az utókornak.

Steif Jonathan rabbi a bibliai Sárával hasonlíttja össze, akinek egész élete (külön s'vim l'tajvo) a jószág, a szentség jegyében folyt le.

Schreiber Mózes egri dájon keresetlen szavakban méltatta a nagynénjét, mint a család díszét.

Egy visszatérés körül

A kovnoi zsidóságot érdekes eset tartja izgalomban. Wacker József, gazdag és előkelő szülőknek egyetlen gyermeke egy szép napon azzal lepte meg a szüleit, hogy se szó se beszéd egyszerre kitért és megkeresztelése Kovno főtemplomában ment végbe nagy pompával. A keresztelés után elvitték Kretinnen városába egy kolostorba, ahol noviciusnak felvették és papi pályára előkészítették. Szüleinek természetes mindez nagy fájdalmat okozott és apja elkeseredésében elhárította, ha török, ha szakad, beszélnie kell a fiával. Mivelhogy a kolostorba be nem engedték, a szó szoros értel-

mében ott állt a kapunál éjjel-nappal majdnem egy hétig, amíg végre sikerült a fiával beszédbe elegyedni, akit novicius társával kiengedtek sétára. Az apa oly szívhez szólóan beszélt egyetlen fiához, elmondta neki az anyának rettenetes fájdalmát, amely egész bizonyára sírba fogja dönteni, olyannyira, hogy a fiú megígérte, hogy visszatér a zsidósághoz, ha csak meg tud menekülni a kolostorból. Egynéhány nap múlva tényleg bekopogtatott a szülői háza a könnyelmű fiú, rongyosan, fátadtan, mivelhogy kiosont a kolostorból egy fillér pénz nélkül és mert félnie kellett az üldöztetéstől, nem is mert senkit megszólítani segítségért. Hazaérkezve az előírt módon vezekelt, kijelentette, hogy megbánta tettét és újra zsidó akar lenni. A visszatérése alkalmából szülei az egész község részére ünnepélyes lakomát rendeztek. A kovnoi papság azonban nem akarta tudomásul venni a visszatérést és a rendőrség útján vissza akarta vitetni a fiut a kolostorba. Mivel a rendőrség nem volt hajlandó erőszakot alkalmazni, hivatkozva arra, hogy a litvániai törvény szerint az ember akár húszszor is megváltoztathatja a vallását és ebbe senki nem szólhat bele, a kovnoi apát a bíróságnál beperelte a fiut és most érdeklődéssel várják: mi lesz a bíróság döntése?

Husvétli פסח של áruk
orth. rabbinátusi bechserrel
Excelsior pörköltkávé és egyéb
husvétli cikkekre
vizonteladók kérjék árajánlatunkat
WERTHEIMER és FRANKL
Budapest, V., Hold ucca 6 szám.

Most vegyen peszachra szédertálat és ezüst serleget, melyből egyelőre nagy választék van,

Heiden Leó
Budapest, VII. Király-u. 21
ezüstárugyárában. Eladás nagyban és kicsinyben. Alkalmi vételek állandó kiállítás. Szombaton zárva. Ezüst és briliáns ékszerek, órák állandó nagy raktára.

Minden gondos háziasszony
ma már csak orth. kóser של
„MANNA“

cikória kávét használ.
Két orth. rabbinátus felügyelete alatt készül. Számítatlan rituális háztartás nem használ más gyártmányt.

Gyártja:

Fodor Jakab és Tsa
Budapest, X. Maglódi-ut 17.
Kapható minden fűszerüzletben.

Az aranyközéputon haladjunk — mondja a pozsonyi főrabbi *)

Schreiber Akiba pozsonyi főrabbi vasárnap Budapesten tartózkodott. Alkalmunk volt a népszerű meseterrel rövid beszélgetést folytatni. A következőket mondotta az ő utólrhetetlen kedvességében:

— A jesivában a napokban tartottuk a záróünnepélyt, a növények között szép számmal vannak igazi talmidé chachómim, méltóak a Chaszam Szajfer jesivájának multjához . . .

— Mi ujság Szlovenszkon a hitközségi életben?

— Az Iroda Pappenheim Izidor elnök vezetése alatt kifogástalanul működik. Sajnos: a helyenkint fel-fel bukkanó, illetőleg meg nem szünő machlojkek gyakran megakadályozzák a termékeny munka kifejtését. Az elnök épen a napokban kénytelen volt kiszállani egy ismert nagy hitközségbe, ahol évek óta viszály dúl.

— Hogy áll a ruszinszkói orthodoxia szervezkedési ügye?

— A levegőben lebeg. A két ellentétes párt vitájába — az egyik külön irodát, a másik pozsonyi csatlakozást akar — a kormány nem óhajt beavatkozni. Így azután a ruszinszkói hitközségek szerve-

zetlenül állanak, sok helyütt bomlás észlelhető, az orthodoxia ellenségeinek nem kis örömére.

— Hogyan tetszik a Főrabbi Urnak a „Zsidó Ujság“ irányzata? — Őszinte véleményyt kérek!

— Nagyon jól ismerem a nehézségeket, mellyel egy zsidó lapnak különösen egy valódi orthodox organumnak meg kell küzdenie. Tudom, hogy egy ilyen lap állandóan a különböző pártok kritikájának pergőtüzében áll. Majd jobbról, majd balról ráncigálják Ezért a leghelyesebb az aranyközéputat választani, pártokon felülemelkedni. Utóbbi időben igen kényes ügyek tárgyalásánál is kellemesen tapasztalom, hogy a „Zsidó Ujság“ ezen az úton halad . . .

A palesztinai főbiztos az arabok követelése ellen

Jeruzsálem, márc. 15.

Nagy feltűnést keltett Sir Artur Wauchopp tábornok Palesztina főbiztosának válasza egy arab politikusokból nála megjelent küldöttségnek. A palesztinai arabok Jeruzsálemben nagy gyűlést tartottak, sérelmeikről panaszkodtak és elhatározták, hogy

küldöttséget menesztenek a főbiztoshoz, ahol a sérelmek orvoslását kéri fogják. Már a gyűlésből tekintélyes arabok vezetése alatt indultak a főbiztoshoz, aki a küldöttséget azonnal fogadta. Több kevésbé jelentékeny ügy után előadták a legnagyobb panaszait és kérelmüket, amelyeket írásba is foglaltak és ez alkalommal átadták a főbiztosnak. Nyugtalanossággal nézik a zsidók nagyarányú terjeszkedését földvásárlás folytán és a bevándorlás tulságos nagy arányokban való engedélyezését. Ez az arabok egzisztenciális érdekeit sérti, ezért kéri a kormányt, hogy alkossanak törvényt, amely araboknak tiltja, földjüket zsidóknak eladni és a bevándorlást beszünteti.

A főbiztos a küldöttséget nagyon barátságosan fogadta és örömeinek adott kifejezést, hogy módot nyújtott nekik az első forrásból közvetlenül hallani a véleményeket. A kisebb kéréseket röviden intézte el és most azt mondta: „áttérek a két fontos ügyre“. Figyelmezteti a küldöttséget arra a körülményre, hogy kötelessége az ország javát abban az értelemben szolgálni, ahogy a mandátum, őfelsége kormányának megbízást adott, és erre való vonatkozással nem tartja igazságosnak a földek eladását egyáltalában

rituális háztartásban nélkülözhetetlen.

*Mosni, surolni...
nem fáradtság többé!*

A VIM könnyűszerrel tisztít mindent a háztartásban. A VIM kiadós és kíméletes. Kevés munkával ragyog minden a tisztaságtól. Nyugodtan használhatja, mert a VIM összetétele megfelel a rituális előírásoknak.

megtiltani. Ha valakinek van vagyona, nem igazságos dolog a kormány részéről azt mondani; hogy ez nem törvényes dolog, ha a sajátját eladja.

Ami pedig a bevándorlást illeti, az a véleménye, hogy ez minden országban komoly probléma, és az ország felvevőképessége az irányadó. Ha az országban munkások után nagy az érdeklődés, a nagyobb bevándorlás megengedhető. Ezzel szemben, ha kevesbedne a kereslet munkások után, akkor kevesebb bevándorlást lehet csak engedélyezni. Ez a kormány általános nézete. Azonban kijelenti, hogy az engedély nélküli bevándorlást be akarja

szüntetni. Palesztina határai hosszúak és nem csekély a kormány feladata, teljesen megszüntetni az engedély nélküli bevándorlást. A főbiztos („*na-cziv hoeljon*”) így fejezte be beszédét: — Nagy élvezetem volt a küldöttséget fogadni, a fölvetett eszméket figyelemmel fogom kísélni.

Az arabok elvették a választ a közgyűlésnek, amely nagy elkeseredéssel fogadta a főbiztos kijelentését és március 26-ra újabb nagygyűlést fognak összehívni, amelyen határozni fognak a kormánnyal szemben követendő magatartásukra vonatkozóan.

Alexander Vilmos

Egy „purimi hitközség”

Ahol nincs hitközségi vizsály — Kiváló táncprodukciók két ország bámulatára

Sátoraljauhely, március 20. Rendnek kell lenni és ezért nyilvánosan akarok beszámolni a mi „purimi” hitközségünk ezidei működéséről. Az alakuló közgyűlést Sevát 15-én tartottuk, amely alkalomból sokkal tervszerűbben jártunk el, mint a hivatalos prózái hitközség, mert nemcsak k'hilló-vezetőket választottunk, hanem — mindjárt egy rebbet, azonkívül (tekintettel pénzügyi helyzetünk virágzó voltára) egy hitközségi főrabbit, sőt egy rabbibizottságot is. A rebbe egy belzi és lizenski (Rebbe Reb Melech) „unoka”, a főrabbi Pfeffer I., rabbi-bizottság: Schwartz I. Landau I. és Roth H. — mind olyan férfiak, akik méltó tagja volna bármilyen, az egész éven át működő orthodox rabbikollégiumnak. Elnök lett: Braun Eliás gyáros (R. Elije Braun, Szerencséről), mellette 3 gabe is meg lett választva: Rosenberg D. furdögazgató, Klein J. nagykereskedő és e sorok írója személyében. Pénztárnok: Szameth H., ellenőr: Teitelbaum S. junior, hitközségi képviselő: Goldreich Juda, Schwarcz J., Weisz H., Weisz I., Lefkovits H., Jurovitsch L. Rothstein D., Silber E., jegyző Groszmann I., Friedmann I. „Hangadó” intézők: Landau S. mint kántor s Beitelheim M., mint samesz.

A purimi hitközség vezetősége egész odaadással nekifeküdt a hitközség tagjai meghódításának. Szigorú rendeleteket

hoztak, hogy minden sz'udenél és esküvőnél a purimi hitközség javára fizetni kell, Sabosz Zochajr alkalmából az összes tórai adományok a purimi hitközségé, amelynek statutumai egyébként azal végződnek: „szamarak s rossz emberek adományaira nem reflektál a hitközség”.

Végre elérkezett és felvirradt a dicső nap, a purim napja amikor a purimi hitközség bebizonyította működése nagyszerűségét. A főkapitány a purimi hitközség érdemei elismerése gyanánt megengedte, hogy egész nap a várost zenekarral járjuk be. A MÁV zenekari tagjai oly érzéssel játszották Rosenberg D. karnestere vezetésével a szép zsidó nótákat, mintha egyenesen Palesztinából jöttek volna. Az egész purimi hitközség egy stráfkoocsira ült s zeneszóval tisztelgett az egyes notabilitásoknál, amely alkalomból Braun E. és Szameth H. költői rigmusokban felszólították őket — költésre, azaz pénzköltésre jótékony célra. Igazi purimi hangulatban tisztelgett a hitközség a város rabbijainál és a gazdagabb embereknél. A purimi elnök megadta a tiszteletet Rubin M. elnök-kollégájának is. A purimi hitközség nagy szeretettel köszöntötte Sátoraljauhely főkapitányát, aki a szerenádót családjával együtt igen szívesen hallgatta, a zenekar magyar és zsidó nótákat húzott, majd a purimi hit-

község legkiválóbb tancsai egy tősgyökeres eredeti chósizid-táncot lejtettek — két ország közönségének bámulatára: a főkapitány úr lakása ugyanis egész közel van a határhídhöz s a hídon ott állt a szlovenszkói oldal egész lakossága.

A purimi hitközség pénzügyi tevékenysége 700, azaz hétszáz pengő eredményezett,

amely összeget egy 7 tagú bizottság fog szétosztani az arra érdemes szegények között.

A purimi hitközség egyébként mintaképe lehet mindennemű hitközségnek. Elsősorban azért, mert az adminisztráció semmibe sem kerül, minden jótékony célra megy. Másodsorban azért, mert ez az egyetlen hitközség, ahol egy teljes hónapon át, Sevát 15-étől Ador 15-éig, egyetlen egy machlajko sem fordult elő, pedig a község minden árnyalatból (munkácsi, belzi, szigeti, stb. chósizid-pártokból) volt összetéve. A hitközség megszűnteti most működését abban a reményben, hogy a legközelebbi évben még többet fog összehozhatni jótékony célra, de nem fogja tenni, mert nem lesz Sátoraljauhelyen egy ember, aki segílyt elfogadni kényszerült... A vigabb jövő purim reményében zárom beszámolómat.

Klein Lajos

a sátoraljauhelyi purimi hitközség gabeja

Orth kóser של פסח
olvasztott zsir a legolcsóbb
napiáron kapható.
KATZ ÉS GÜNS
orth. baromfikereskedőknél
VASVÁRI PÁL-UTCA 1.

Török A. ÉS TÁRSA
BANKHÁZ R.-T.
BUDAPEST, IV., Szervita-tér 3.
a magy kir. osztálysorsjáték főarúsítói.
Kisérelje meg szerencsését és vásároljon osztálysorsjegyet TÖRÖKNÉL.
Elérhető legnagyobb nyeresemény

500.000 pengő
NYEREMÉNYHUZÁS
április 7-én és 10-én.

Az I. oszt. sorsjegy árak:

1/4 sorsjegy P 24.—
1/2 sorsjegy P 12.—
3/4 sorsjegy P 6.—

Parókák divatos, izléses
hullámos hajból csak
PIECHNIK ÉS MECHTL-nél
Budapest, IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

A német zsidók autodaféja

„Németországban lobog a máglya és újra jogaiba lépett a szent inkuizíció” — mondta a magyar parlament március 16-i ülésén Kertész Miklós országgyűlési képviselő. És Németországban fellángolt a politikai autodafé, ahol nemcsak a zsidók jogait, de alkotmányosan kivívott emberi jogokat is máglyákon perzselik.

Ósi igazság: az antiszemitizmus nem áll meg kizárólag a zsidók jogtiprásánál, hanem áttöri a felekezeti korlátot, romboló hatása féket nem ismer s miként a német költő Zaublerhringje — a rombolószellemet könnyen megidézte, de azt vissza varázsolni már nem tudta.

Mit várhatunk a Hitler-politikától, amikor pártja programjának 4. pontja azt mondja: német állampolgár csak az lehet, aki a német népközösség tagja. A népközösség tagja pedig csak német vérségű egyén lehet. Ennek folytán zsidó nem lehet tagja a német vérközösségnek. Ezzel a programmal ki akarja rekeszteni a zsidót a német állampolgári kötelekléből. Hogy mit jelent egy államban állampolgárság nélkül élni, ezt mi már közvetlen tapasztalatból látjuk, azoknál a szerencsétlen hazai hontalanoknál, akik az idegen ellenőrzés súlyos kontrollja alatt állnak, szabadságjogaiktól megtiporva.

Hitlerék gazdasági programja: 1. társas üzemek államosítása (a nagy áruházaknál már is megkezdtek, egyelőre magas adókirovással), 2. hadinyereségek elkobozása, 3. kiméretlen harc azok ellen, akik tevékenységükkel a közérdeket sértik. Halálbüntetéssel kívánja súlytani az uzsorát és a „síholást”. A tendencia nyilvánvaló.

Kirekeszti a zsidót a német vérközösségből, mert 1. „vérszerint idegen”, és mert 2. káros a német népre. Szembeállítja a harácsoló fajt (raffende Rasse) az ária-német alkotó fajjal (schaffende Rasse).

Hitler kancellársága előtt, a porosz országgyűlésen elhangzott a nemzeti szocialista indítvány, melyszerint: az

összes keletről bevándorolt zsidók vagyónának eredetét meg kell vizsgálni és a bűnös uton szerzett vagyonokat el kell kobozni.

Mit várhat tehát a német zsidóság Hitler kancellárságától?

A párizsi *Journal des Debats* szerint immár tömegesen érkeznek Párizsba németországi zsidók.

Dr. Goldstein Angelo csehszlovák zsidó képviselő panaszt tett Benes helyettesénél, Krafta miniszternél, a Németországban élő csehszlovák zsidó állampolgárok üldözése miatt.

A terror nem kiméli az erősen német nemzeti érzésű zsidókat sem, akik az 1893-ban megalakult *Centralverein deutscher Staatsbürger jüdischen Glaubens* szervezetbe tömörültek, melynek tagjai teljesen asszimilálóknak érezték magukat a német népközösséggel. Ezen egyesület 36 kerületre és 632 helyi csoportra oszlik. 70.100 tagja van; a vele kooperáló testvéregyesületekkel együtt 300 ezer tagot számlál. Ezek szerint a Németországban élő zsidóságnak csaknem fele eme asszimiláns egyesületbe tömörült.

A német zsidóság méltóságteljesen viseli történelmi megpróbáltatásának napjait. A német zsidóság érettebb és történelmileg tapasztaltabb közösség semhogyan beleesnek, akár a gyáva meghunyászkodás, akár a provokáló arrogancia hibájába.

Pattog az autodafé rőzséje... És a német zsidóság kezébe veszi történelmének megszentelt klenódiáját: a Tórárt, és a vándorbotot...

Dr. Groszmann Frigyes

A németországi helyzet nem elég tisztázott. A zsidó lapok igen óvatosan megállapítják, hogy forradalom van és így magyarázhatók a kilengések és feleltelen egyének atrocitásai. Mindenesetre lehetetlen, hogy Németországban, a legmagasabb kultúra országában — amelyre az európai műveltség olyan büszke volt, mert ez az ország adott egy Kantot,

egy Schillert, egy Goethet, egy Beethovent a világnak — is kitör a bestia a maga brutalitásában és egész középkori állapotokat akar teremteni. Bochumban a templomban feltették a horogkeresztes zászlót, de maga a város nem-zsidó lakossága leszedte onnan, oly durvának tartották az inzultust. A berlini bojkottmozgalom még mindig tart, a boltok előtt ott állnak a náci kiküldöttek s elriasztják a vevőket a zsidó boltokból, bár maga a hivatalos „Deutsche Allgemeine Zeitung” megbotránkozik ezeken az akciókon és különösen az ellen kel ki, hogy értelen iskolás gyerekek és féktelen suhancok nemzeti hősöknek játszátki magukat.

Zsidó bírakat mindenütt szabadsgolnak. A színházaknál foglalkoztatott színészeket, karnestereket a lebrutáltabbban eltávolítják, még akkor is, ha — ki vannak keresztelvedve.

1919-ben, nálunk a szomorú emlékü propagandaminiszter, Haller, a „felvilágosítás” ügyét úgy akarta szolgálni, hogy propagált egy talmudot, azaz összevetyített, elferdített, rosszakaratuan megkurított idézeteket a talmudból és így akarta a zsidó erkölcsöt kompromitálni. A hitleristák is felállítottak propagandaminisztériumot és úgy látszik: kopírozzák a magyar példát, mert a főrganum hirdeti, hogy kiad 232 oldalon egy talmudot. Természetesen Németországban még sem fog oly könnyen menni ez a lelki kútmérgezés, hisz a komoly érdeklődő számára van egy teljes német talmudfordítás.

Kölnben a náciak megakadályozzák a rituális metszést. Több helyről is érkeznek hasonló hírek. Remélhetőleg ezek a kellemetlenkedések rövid idő muva megszűnnek gazdasági okokból, mert nagy veszteséget jelentenek a német állatnyvesztésnek, illetőleg hísisiparnak.

— HALÁLOZÁS. Nyíróról jelentik: A múlt napokban elhunyt 72 éves korában Klein Antal általánosan kedvelt tiszteletbeli magid. Ungár főrabbi búcsúztatta, nagy részvét mellett.

Legjobb és mégis Legolcsóbb
orth. kóser של פסח csokoládé (mogyorós is)
1/6-os és 1/10-es táblákban, legfinomabb kivitelben. Elsőrendű cukorka, desszertek és különlegességek.
WEISZ MÓR keksz, kétszersült s süteménygyárában
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42—3—65.

Ajánlom orth kóser מדין של
kitünő boraimat.

Elsőrendű tokaji zamatos pecsenye és asztali borokat, nagyban és kicsinyben legolcsóbb árban.

LÁZAR MÁRKUSZ borpince
(volt Gecovits)

Budapest, VII., Klauzál-tér 16
Telefon: 40-5-54

כשר של מדין
Grosz J. József budai orthodox rabbi ur
felügyelete alatt kezelt
fajborok
és **édes csemegeborok**

kicsinyben és nagyban házhoz szállítva legolcsóbban **FAHN FÜLÖP** borkereskedőnél, II. Margit-körút 3. Tel.: 53-4-81.

ארמון כשר של מדין
:: FÜSZERÁRUK ::
ecet, kakaó, burgonyaliszt paradicsom és mindennemű fűszerárú, a környéken a legolcsóbban és legmegbízhatóbban beszerezhető; valamint hitközségünk általi **MACZESZ, SMÜRE** macszliszt és tej hitközségi árban, házhoz szállítva
MUNCSIK GYULÁNÁL
Budapest, Kazinczy-u. 33 (Dob-u. sarok)
Vidékre rendeléseket pontosan eszközölök.

Kitünő orth. kóser bor מדין של
asztali, pecsenye, tokaji- és csemegeborok, valamint szilvórium, törköly, konyak, borovicska és seprőpálinka, mint minden esztendőben, most is a legolcsóbb árban, házhoz szállítva. — Saját gyártmányu **sol peszách szódaviz**, privátoknak is, nagy üveg 16, kis üveg 8 fillér.
BÜCHLER JÓZSEF, Budapest, Kisdíófa ucca 5 szám.

„SUR“ szappanpaszta
szappan, szóda, lugkő helyett egymagában surol. **Világos, foltmentes** új parkettet varázsol. — **Fehérbutort, fürdőkádat tisztít.**
Két szobához 1 kg. elég. — Ára P 1.—
Festéküzletekben.

Óvakodjunk azoktól, kik savanyu, égett, silány árú hangzatos rabbihecserekkel valódi boszniai szilva néven hozzák forgalomba.
ASZALTSZILVA
Boszniai 80/85, 25 és 12½ ládákban. Burgonyaliszt. Ecetsav 80%. Paradicsom püré 1/8 kg. dobozokban. Szege di édes nemes csemegepaprika, a budapesti orth. rabbiság hechsereivel ellátva. Csakis nagyban.
Fischl Mór, Budapest, Hajós-u. 31. Telefon: 14-4-90.

Budapesti Aut. Orth. Izraelita Hitközség

ÉRTESÍTÉS

A t. közönség szives tudomására hozzuk, hogy **VI., ANDRÁSSY UT 64 sz.** alatt saját kezelésünkben **orthodox kóser mézsárszék** nyitottunk, hol elsőrendű minőségű marha- és borjuhust hozunk forgalomba.

Marhahus-árak:
Rostélyos lapocka ... P 1,80
Tarja, vastagszegy ... " 1,50
Puhaszegy ... " 1,30
Borjuhus-árak:
Lapocka, karaj ... P 2,80
Szegy ... " 2,40
Vékonszegy, nyak ... " 2.—
Pörköltnek való ... " 1,60
A budapesti aut. orth. izr. hitközség előjárásága.

Pályázatok

Die orth. isr. Cultusgemeinde in Zagreb sucht einen שׂוׂיׂן der gleichzeitig auch Baal T'filloh und מוהל ist. Bevorzugt wird der auch hatoras hauroo besitzt. Offerte mit wenigstens durch drei bekannte orth. Rabbonim erteilte Kabbolo eventuell auch hatoras hauroo sind an die Ortodoksna Izraelitska Bogoštovna Općina, preko gosp. Samuel Zeitlin, Zagreb (Jugoslavija) Ilica 156, zu richten. Nur den zur Probe berufenen werden die Reisespesen ersetzt.
Zagreb, den 6. März, 1933.

Leopold Schwabenitz Sekretär.
Samuel Zeitlin Präsident

Apró hirdetések

Magyar-német kisasszony állást keres orth. házban, 1-2 gyermek mellé. Ajánlatokat: Mozsár u. 4. I. em. 6. alá. **Két gyermekhez, 7 és 10 éves, lehetőleg Bész Jákob-iskolát végzett kisasszonyt keresek nevelőnek.** „Jó német” jelige. **Engel orth. kóser étterem** Miskolc, Arany János utca 11. Kitiünő konyha, menürendszer. Házon kívül is. Lakodalmat külön termekben is vállalok.

57 éves vallásos, gyermektelen özv. úriember keres özv. gyermektelen asszonyt, kivel házasság után a Szentföldre menne. Cím: Kertész u. 20. I. 9.

Für meinen Neifen behoveder Jungermann aus der Westslovakie, 26 Jahre alt, vom angenehmen Aussen, aus guter Familie, mit Kc 25.000 Baargeld, Textilfachmann, agil und tüchtig, suche entsprechende Einheirat. — Antrage unter Chiffre „Schidüch hogün“ befördert J. Müller, Bratislava, Edlov dvor.

Miskolcon Hitterné szefard orth. kóser vendéglője, Szolczay kapu 22., újonnan berendezve. Izletes házikoszt. Utazók találkozóhelye. Filléres gyorsok érkezésekor filléres menü.

Intelligens, vallásos, jó megjelenésű, ügyes kereskedő fiannak keresek, hozzáillő vallásosan nevelt, intelligens orth. úrileányt, megnősülés, vagy benősülés céljából. „Mazeltov 27” jeligére a kiad.

Rabbi hagyatékából származó, évtizedeken át gyűjtött, több száz kötetből álló értékes héber-könyvtár (köztük ritkaságok is) jutányosan eladó. Cím: Schreiber Akácfa utca 54. II. em. 10.

27 éves, jó családból való szolid fiatalember, volt talmudista, nőül venne házi-
asan, szigorú orth. szellemben nevelt leányt, aki üzletben is jártas. Esetleg benősülne. „Takarékos” jelige.

Miskolcon a legizletesebben és legolcsóbban **Rückmann I.** orth. kóser kávézó és étkezdéjében étkezhet. Budapesti kolbász és füstöltárú gyári árban kaphatók. Széchenyi u. 88.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel.: 40-6-70

אללנע מיינע יידישע צייטונג

ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Külföldre 25 P.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Korein Dezső: Az ötnapos munkahét

A munkanélküliség leküzdésére irányuló nemzetközi célkitűzések egyike az újabb napirendre került negyven órás heti munkaidő behozatala. Ezáltal remélik a közgazdasági tudósok a munkanélküliség megszüntetését elérni. A gazdasági kataklizma egyik legsúlyosabb következménye a világszerte előállott munkanélküliség. Igaz ugyan, hogy sok különböző oknak kellett összejárnia, hogy a világ mai fejlett technikai és kulturális állapot mellett a gazdasági válság a mai mélypontra süllyedhessen. Sajnos az okok mindegyike külön-külön is elegendő lett volna az időnként rendszeresen visszatérő depresszió előidézésére. Nem felekezeti lap hasábjaira tartoznak a gazdasági világválság problémáinak megoldására felmerült csodaszerek feltárása. E helyen csupán a bennünket szombattartókat közelről érintő ötnapos munkahét kérdésének tanulmányozása érdekelhet és erről óhajtok néhány adatot közismertté tenni.

Az ötnapos munkahét bevezetése szorosán összefügg a szombattartók életfenntartási ügyével, ami főképpen a kötelező vasárnapi munkaszünet általánosításából kifolyó égbekiáltó igazságtalanságban jut kifejezésre. Igaz ugyan, hogy néhány nyugati államban: Hollandiában, Angliában, Franciaországban és Amerikában, azonkívül Törökországban is, részben vagy egészben, közvetve vagy közvetlenül, felszabadították a szombattartókat a vasárnapi, illetve Törökországban a pénteki munkaszünet kötelezettsége alól, azonban a többi országokban, így hazánkban is, semmiféle kedvezményt nem nyújt a törvény a vallásukhoz szigoruan ragaszkodó szombattartó zsidó állampolgárok részére.

Hazánkban évtizedek óta folyik a harc a kulisszák mögött a teljes vasárnapi munkaszünet behozatala ellen,

hogy legalább a veszett fejsze nyeleként a vidéki boltok részére a néhány órai vasárnapi nyitvatartásban, a fővárosi élelmiszerkereskedések részére pedig reggel kilenc óráig való árusításban némi gyenge kárpótlást találjanak szombattartó hittestvéreink. Ez azonban csak mesterséges injekció, amely már azon miniszteri rendeletben, ha egy város kereskedőinek kétharmada a teljes vasárnapi munkaszünetet kívánja, azt az elsőfokú közigazgatási hatóság elrendelni tartozik, bizonytalan állapotot teremt. Ez a rendelkezés sajnos már több nagyobb vidéki városban jogerőre is emelkedett, ami által a szombattartás ismét erős támadási felületet kapott.

Már most, hogy volnánk a felszínre került negyvenórás munkahét elrendelése esetén? Nekünk szombattartóknak az ötnapos munkahét tulajdonképpen nem új, hisz a vasárnapi munkaszünetnek reánk való aktrójálása óta mi amugyis csak heti öt napot dolgozhatunk. Azonban ezen oktroj által az egyenlőtlen verseny igazságtalanságának súlyát teljes egészében érezzük és ez okozza különleges gazdasági hátrányunkat. Ha a negyvenórás munkahetet azonban úgy tervezik, hogy öt napot hét órával és szombat délelőtt öt órát dolgoztatnának, a szombattartók semmiképp sem lennének kielégítve. Egészen más volna, ha a week-end rendszer alapján a munkaadók heti öt napon napi nyolc órával dolgoztatnának, így a szombat és vasárnap teljes kétnapi szünet mellett kikapcsolódnék a munkaidőből. Ez volna a megoldásnak az a megfelelő formája, amely a főcél, az általános munkanélküliség csökkentése mellett a szombattartók eddigi gazdasági hátrányait is végleg kiküszöbölné. Egyenlő verseny és munkaidő mellett dolgozhatna a szombattartó kereskedő és iparos és a szombattartó munkavállalók elhelyez-

kedési problémája is végleg megoldódna. Emellett a vasárnapi munkaszünet kétségtelenül embervédelmi szempontból inaugurált szociálpolitikája is intenzívebb kielégítést nyerne.

Az ötnapos munkahét nagy úttörő munkájában az Egyesült Államok jár elő. Még a prosperity idejében vezette be Ford üzemeiben az ötnapos munkahetet, mert a fogyasztás emelése segített elő a többtermelést. Felfogása szerint a munkások két pihenőnap révén jobban bekapcsolódhatnak a fogyasztásba. Brentano a híres közgazdász pedig a következőket írja ezen kérdésről: „A rövidebb munkaidő mellett dolgozó államnak munkásai többet termelnek, mint a hosszabb munkaidőben foglalkoztatottak és a rövidebb munkanap alatti munkások a hosszabb munkaidejüket eredményben lényegesen felülmulják.” Gazdaságilag is tehát produktívabb eredményt lehet elérni a heti kevesebb munkaidő mellett és a munkanélküliség, ha nem is teljes egészében, de lényegesen enyhülést nyer. Hasonló véleményen vannak korunk legnagyobb elméleti közgazdászai Sombart, Hirsch és Mombéri az ötnapos munkahét tekintetében. A közgazdasági tudomány eszerint a kérdést elméletileg már eldöntötte.

A gazdaságkutató intézetek ezirányú mozgalmá mellett és annak hathatós támogatására amerikai hittestvéreink az új rendszer megvalósítása érdekében csodálatos munkát fejtenek ki. A „National Industrial Conference Board” (The Five-Day Week in Manufacturing Industries, New-York) 1929-ben megjelent közleménye szerint: „Az ötnapos munkahét bevezetésénél bizonyos iparágaknál a vallásos zsidóság gyakorlata nagy tényezőnek mutatkozott. A zsidóknak a szombati munka meg van tiltva. Ez a tilalom tudvalevőleg péntek estétől szombat